

Kennisgeving voornemen en participatie uiterwaarden Jaarsveld - Klaphek

Rijkswaterstaat en de provincie Utrecht werken aan een plan om de ecologische waterkwaliteit in de uiterwaarden van de Lek tussen Jaarsveld en Klaphek te verbeteren. Dit is een nationale opgave vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Tegelijk wil de provincie bijdragen aan doelen van Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000. Een oplossing voor deze opgave in de fysieke leefomgeving is het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en het verbeteren en uitbreiden van een getijdengeul. Hiervoor wordt op grond van de huidige inzichten een projectbesluit genomen, zoals bedoeld in artikel 5.44 van de Omgevingswet. Met deze kennisgeving informeren we iedereen over de planuitwerking. Ook leest u hoe u op de kennisgeving kunt reageren en waar u informatie kunt vinden.

Wat is de opgave?

De opgave voor de uiterwaarden Jaarsveld - Klaphek is onderdeel van een groter programma dat Rijkswaterstaat uitvoert in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit doet Rijkswaterstaat in opdracht van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Het doel van de KRW is om uiterlijk in 2027 de ecologische waterkwaliteit van onze rivieren, meren, beken, kustzones en bijbehorende grondwateren, op orde te hebben. Het waarborgen van een goede waterkwaliteit is in de Nationale Omgevingsvisie aangemerkt als een nationaal belang. Een goede waterkwaliteit is nodig om het water te kunnen inzetten voor verschillende gebruiksfuncties, inclusief de ontwikkeling van natuur. Europese richtlijnen (zoals de KRW en Natura 2000) dragen hier in belangrijke mate aan bij. Door allerlei ingrepen aan de rivier, onder andere voor hoogwaterveiligheid, scheepvaart, landbouw en drinkwater, is het leefgebied van veel dier- en plantensoorten verdwenen of achteruitgegaan. Met diverse maatregelen willen Rijkswaterstaat en de provincie Utrecht het riviersysteem weer meer in balans brengen met de natuur. Sinds 2009 zijn al verschillende maatregelen uitgevoerd. In april 2020 heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat het maatregelpakket van kansrijke maatregelen geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Als onderdeel van deze opgave zien de provincie Utrecht en Staatsbosbeheer in hetzelfde gebied mogelijkheden voor natuurontwikkeling met het oog op NNN en Natura 2000. Hierdoor krijgen dier- en plantensoorten die thuishoren in de uiterwaarden van de Lek, maar daar nu ontbreken of beperkt voorkomen, een beter leefgebied.

Kenmerken van het gebied Jaarsveld - Klaphek

De uiterwaarden Jaarsveld-Klaphek liggen aan Rijntak Nederrijn-Lek, aan de getijdenrivier de Lek. Het gebied ligt op de overgang van het riviereengebied. Wat overloopt van een oeverwallenlandschap naar het veenweidegebied. Kenmerkend is hierbij het veranderende landschap van een getemde rivier, bovenstrooms van stuw Hagestein, naar een rivier onder invloed van getijde, benedenstrooms van stuw Hagestein. Het projectgebied loopt vanaf uiterwaarden Jaarsveld 1 tot en met uiterwaarden Uitweg. Uitweg en De Horde vormen samen de Graafsche Waard. De uiterwaarden bestaan uit een combinatie van agrarische percelen en natuurlijke graslandzones. Ook ligt er een eenzijdig aangetakte nevengeul ter plaatse van de Horde. Het projectgebied wordt begrensd door de Lek aan de zuidzijde en door de dijk van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden aan de noordzijde.

Zie bijlage: op de afbeelding ziet u het projectgebied natuurontwikkeling Jaarsveld – Klaphek. Het gaat om delen van de uiterwaarden: Uitweg, De Horde en Jaarsveld.

Planuitwerking: aanleg van natuurvriendelijke oevers en uitbreiden van een getijdengeul

De aanleg van natuurvriendelijke oevers levert een bijdrage aan de realisatie van de KRW-opgave op dit deel van de Lek. Daarom zijn deze maatregelen in de planuitwerking opgenomen. De oevers van de Lek zijn vastgelegd met breuksteen of bestaan uit kribvakken waarin door golfslag van scheepvaart hoge dynamiek heerst. Door de afwezigheid van waterplanten is er weinig leefgebied voor vis. Door de oevers natuurvriendelijker in te richten met minder steenverharding, en meer luwtes, ontstaat er meer leefgebied voor jonge vis en macrofauna (zichtbare ongewervelde dieren). Ook ontstaan hierdoor gunstigere omstandigheden voor de ontwikkeling van water- en oeverplanten. Het uitbreiden van de getijdengeul creëert veel nieuwe kansen voor natuurontwikkeling onder andere voor zowel de KRW-, Natura 2000- als NNN-doelen. Door de aangepaste geul en de nieuwe aansluiting op de Lek ontstaat extra ruimte voor slikkige oevers (modderige en zanderige plekken langs de rivier), een nieuwe noordelijke geul en diverse ondiepe waterdelen. Deze gebieden bieden geschikt leefgebied voor waterplanten en vissen. In het geulstelsel wordt op verschillende plekken rivierhout geplaatst, wat extra structuur, variatie en biodiversiteit oplevert. Aansluitend op de nieuwe geul ontstaat een moeraszone die regelmatig onderloopt bij vloed. De hogere zones daaromheen vormen een geleidelijke overgang van moeras naar verschillende graslandtypes, zoals stroomdalgrasland, glanshaverhooiland en kruiden- en faunarijk grasland. De hoger gelegen delen overstromen alleen tijdens perioden met hoge rivierwaterstanden. In het gebied is ook ruimte voor de ontwikkeling van meer oobos.

Naast de aanleg van natuurvriendelijke oevers en de uitbreiding van een extra geul wordt door de provincie Utrecht ook gewerkt aan een plan voor de optimalisatie van natuurlijke graslanden en het herstellen van kleiputten. Deze onderdelen maken geen deel uit van het voorgenomen projectbesluit.

Participatie

Bij het versterken van de riviernatuur kijken Rijkswaterstaat en de provincie Utrecht naar alle relevante belangen zoals wonen, werken en recreëren en voor de mogelijkheid om kansen te benutten. De maatregelen moeten passen bij de lokale omstandigheden en ontwikkelingen in een gebied. Daarom mag iedereen reageren op het plan binnen de kaders van de opgave. De omgeving is in november 2021 voor het eerst geïnformeerd over de natuurontwikkeling door Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR). In 2022 zijn belanghebbenden twee keer betrokken bij het ontwerpproces via een omgevings sessie en een publieksbijeenkomst. Hier is het ontwerp voor de dijkversterking en het ontwerp voor natuurontwikkeling in de uiterwaarden gepresenteerd. De inbreng uit de bijeenkomsten in 2021 en 2022 zijn waar mogelijk verwerkt in het Voorlopig Ontwerp. De ontwikkeling was toen nog onderdeel van de dijkversterking die door HDSR wordt uitgevoerd. In 2025 zijn de dijkversterking en de natuurontwikkeling van elkaar losgekoppeld en heeft de provincie Utrecht het initiatiefgenomen voor de natuurontwikkeling. Dit doet de provincie Utrecht samen met Rijkswaterstaat. In opdracht van de provincie Utrecht en Rijkswaterstaat werkt ingenieursbureau Haskoning het plan uit. Staatsbosbeheer is als grondeigenaar en natuurbeheerder nauw betrokken bij het project. Ook zijn in de afgelopen tijd andere overheidsorganisaties betrokken, zoals HDSR en de gemeente Lopik, en is met particuliere grondeigenaren en -gebruikers in het gebied gesproken.

Waarover kunt u meedenken?

Tijdens de planuitwerking verzamelen Rijkswaterstaat en de provincie Utrecht kennis over alle onderdelen binnen het project. De voor de fysieke leefomgeving relevante ontwikkelingen en de oplossingen voor de opgaven. Rijkswaterstaat biedt met deze kennisgeving iedereen de mogelijkheid om te reageren op de plannen. Op dit moment is het Voorlopig Ontwerp (VO) gereed. In deze fase van de planvoorbereiding is ruimte om te reageren op het ontwerp en suggesties te doen voor (kleine) aanpassingen die passen in de uitwerking naar het Definitieve Ontwerp (DO). De aangedragen ideeën worden door Rijkswaterstaat en de provincie Utrecht getoetst aan:

1. De mate waarin ze redelijkerwijs een oplossing bieden voor de genoemde opgaven ten behoeve KRW, Natura 2000 en NNN;
2. De technische uitvoerbaarheid en juridisch haalbaarheid;
3. De beheerbaarheid door Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer;
4. De passendheid binnen de ruimtelijke kwaliteit en de waarden in het gebied;
5. De passendheid binnen het vastgestelde budget en de planning die leidt tot realisatie uiterlijk in 2027.

We horen graag uw reactie op onder meer de volgende vragen:

1. Onderkent u het belang van de benoemde opgave?
2. Op welke manier wilt u betrokken worden?
3. Welke aandachtspunten heeft u voor de uitwerking en uitvoeringswijze van het project?

Hoe kunt u meedenken?

Gedurende de planuitwerking organiseren we mogelijkheden om uw mening over het plan te kunnen geven. Op de website van de provincie en via de nieuwsbrief houden we u hierover op de hoogte. Op de website kunt u zich aanmelden voor deze nieuwsbrief. Concreet voor deze fase van het project vragen wij u tot uiterlijk 21 mei 2026 schriftelijk en/of mondeling te reageren op de opgave en de oplossing. Voor dit project zal op woensdag 15 april 2026 een informatieavond georganiseerd worden. Meer informatie over deze inloopbijeenkomst kunt u vinden op de website <http://www.provincie-utrecht.nl/jaarsveldklaphek>.

Reageer schriftelijk of mondeling

U kunt op drie manieren reageren op deze kennisgeving:

Digitaal

Stuur een e-mail via uiterwaardennederrijnenlek@provincie-utrecht.nl.

Mondeling

Stuur een e-mail via uiterwaardennederrijnenlek@provincie-utrecht.nl. We nemen dan contact met u op, en als u dat wilt maken we graag een afspraak voor een gesprek.

Per post

Stuur een gefrankeerde brief naar:

Provincie Utrecht

Team Uitvoering Landelijk Gebied Zuid

t.a.v. project Jaarsveld - Klaphek

Postbus 80300

3508 TH Utrecht

Wat gebeurt er met uw reactie en hoe verloopt de procedure?

U ontvangt een ontvangstbevestiging op uw inbreng. Uw inbreng wordt waar mogelijk betrokken bij de uitwerking of uitvoering van het plan. Als u een mogelijke oplossing voor de opgave aandraagt, heeft u de mogelijkheid de Minister te verzoeken om advies te vragen aan een onafhankelijke deskundige. De Minister beslist aan de hand van de eerder beschreven uitgangspunten of uw voorgedragen mogelijke oplossing redelijkerwijs in beschouwing moet worden genomen. Er zal voor dit project geen voorkeursbeslissing worden genomen als bedoeld in artikel 5.49 van de Omgevingswet. Na afronding van de planuitwerkingsfase wordt een ontwerp-projectbesluit opgesteld. Dit ontwerp-projectbesluit wordt ter inzage gelegd en hiertegen kan eenieder zienswijzen naar voren brengen. In de reactienota bij het ontwerp-projectbesluit wordt teruggekoppeld wat er met uw inbreng is gedaan. Na vaststelling wordt het definitieve projectbesluit ter inzage gelegd. Hiertegen kunnen rechtsmiddelen worden aangewend.

Meer informatie?

Op de website <http://www.provincie-utrecht.nl/jaarsveldklaphek> vindt u actuele informatie over het project om op de hoogte te blijven. Hier kunt u zich ook aanmelden voor de nieuwsbrief.